

ΘΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΖΗΣ

Η ΚΙΝΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΑΣ

Ομιλία στο Πολεμικό Μουσείο, τη 15^η Ιανουαρίου 2014

Περιεχόμενα

- Οι παράλληλες πορείες Ελλήνων και Κινέζων στην ιστορία και τον πολιτισμό.
- Η διαχρονική προσφορά της Κίνας στην παγκόσμια επιστήμη, τέχνη, τεχνολογία και πνευματική ζωή.
- Η σύγχρονη Κίνα και το οικονομικό της θαύμα.
- Ο ρόλος της κινεζικής οικονομίας σε μια εποχή παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.
- Γιατί η σύσφιξη των ελληνοκινεζικών σχέσεων αποτελεί ζωτική ανάγκη για την Ελλάδα.

Ένα δισεκατομμύριο τριακόσια πενήντα επτά εκατομμύρια συνάνθρωποί μας, απλωμένοι σε εννέα εκατομμύρια εξακόσιες χιλιάδες τετραγωνικά χιλιόμετρα της μεγαλύτερης από τις πέντε ηπείρους, συναποτελούν τον πολυανθρωπότερο λαό της γης.

Όμως, οι Κινέζοι (γιατί γι' αυτούς βεβαίως πρόκειται), δεν διακρίνονται μόνο για τον τεράστιο αριθμό τους. Διακρίνονται και για την τεράστια πολιτισμική κληρονομιά τους –ηλικίας ήδη 5.000 ετών-, καθώς επίσης και για τα πολεμικά και κατοχικά δεινά τους: δυο στοιχεία που τους φέρνουν σε παράλληλη πορεία και σε ψυχική συνταύτιση με τους Έλληνες. Γι' αυτό και ο σημερινός Κινέζος, με το βλέμμα στραμμένο ταυτόχρονα προς το Σινικό Τείχος και προς την Ακρόπολη, τρέφει αισθήματα εκτίμησης και φιλίας για τον διαχρονικό Έλληνα: είναι –όσο κι αν αυτό ίσως μας εκπλήσσει– ένας ειλικρινής και ανιδιοτελής **φιλέλληνας**.

Όπως λοιπόν η Ακρόπολη, κορυφαίο αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό αριστούργημα, είναι το σύμβολο του ελληνικού πολιτισμού, έτσι και το Σινικό Τείχος, κορυφαίο τεχνικό έργο όλων των εποχών, είναι το σύμβολο του κινεζικού πολιτισμού. Άρχισε να οικοδομείται το έτος 221 πριν από την αρχή της χριστιανικής χρονολογίας και, στην πρώτη εκείνη φάση, απλώθηκε σε 2.400 χιλιόμετρα. Όμως, στα χρόνια που

ακολούθησαν, οι διαδοχικές αυτοκρατορικές δυναστείες το επεξέτειναν, έτσι που με τον καιρό να φτάσει τα 8.800 χιλιόμετρα. Έτσι τουλάχιστον νομιζόταν έως πέρυσι τον Ιούνιο. Οπότε, το κινεζικό πρακτορείο ειδήσεων «Σινχουά» πληροφόρησε τον κόσμο ότι μια νέα καταμέτρηση έρχεται ν' αποδείξει ότι το μήκος του Τείχους είναι –ούτε λίγο, ούτε πολύ– **εικοσιμία χιλιάδες** χιλιόμετρα. Πώς έγινε ένα τέτοιο τεράστιο λάθος υπολογισμού; Έγινε επειδή, στις προηγούμενες μετρήσεις, η απόσταση μεταξύ των δύο άκρων υπολογιζόταν σε ευθεία γραμμή. Ενώ το Τείχος, αντίθετα, δολιχοδρομεί ανάμεσα σε υψώματα και φαράγγια, σε πλαγιές και κοιλάδες, έτσι που το μήκος του σχεδόν να τριπλασιάζεται σε σχέση με την ευθεία. Αυτή λοιπόν είναι η τελευταία λέξη για το περιλάλητο Σινικό Τείχος: **εικοσιμία χιλιάδες** χιλιόμετρα. Με συνεχές ύψος 8 μέτρων και πλάτος 7, διαστιζόμενο από αναρίθμητους πύργους-παρατηρητήρια, το Μέγα Τείχος (όπως το αποκαλούν οι Κινέζοι) σκοπό είχε να συγκρατήσει και ν' αποκρούσει τους ποικιλώνυμους βαρβάρους, που εξορμούσαν από τις ασιατικές στέπες με μόνιμο στόχο την ευημερούσα κινεζική αυτοκρατορία. Παρότι το κόστος της κατασκευής του μεταφράστηκε σε μυριάδες θανάτους εργατών από πείνα και κακουχίες, το Μέγα Τείχος δεν πέτυχε να δικαιώσει τις ελπίδες των δημιουργών του. Διότι, εκτός από τις χιλιάδες των ογκολίθων που το συγκρότησαν, χρειάζονταν και ένα

εκατομμύριο στρατιώτες ως μόνιμη φρουρά, με τη διατροφή τους, την ένδυσή τους και τα εφόδιά τους. Έτσι, οι εισβολείς κατόρθωσαν να το υπερπηδήσουν και να κατακτήσουν την Κίνα. Οπότε, με την πάροδο του χρόνου, το ανεπανάληπτο στρατιωτικό και τεχνικό έργο απέκτησε τον ρόλο του ιστορικού μνημείου.

Εμπνευστής και εκτελεστής του αρχικού Σινικού Τείχους ήταν ο πρώτος αυτοκράτορας της Κίνας, ονόματι Σι Χουάνγκ Τι, ένας μεγαλοφυής κυβερνήτης κι ένας θηριώδης τύραννος. Είχε διατάξει τους «μάγους» του να του παρασκευάσουν ένα ελιξήριο, ώστε να μείνει αθάνατος. Για καλό και για κακό, όμως, κατασκεύασε κι ένα δαιδαλώδες υπόγειο μαυσωλείο, απ' όπου θα μπορούσε να επιβλέπει τα επίγεια. Και για την προστασία και τη φρούρησή του στο διηνεκές, τι επινόησε; Όχι μια Σφίγγα, όπως οι Αιγύπτιοι φαραώ στις πυραμίδες τους, αλλά μια στρατιά από 7.500 πήλινους πολεμιστές, όλους σε φυσικό μέγεθος (πεζούς, ιππείς, αρματηλάτες και άλλους), που να τον πλαισιώνουν εκεί για πάντα. Πρόκειται για τη λεγόμενη Μεγάλη Υπόγεια Στρατιά, κοντά στην πόλη Σιάν, που αποτελεί το μέγιστο αρχαιολογικό εύρημα όλων των εποχών.

Όμως, ο κινεζικός πολιτισμός δεν περιορίζεται σε τεχνικά έργα. Κάθε άλλο. Έχει να επιδείξει λαμπρά επιτεύγματα και στην επιστήμη και στο πνεύμα και στην τέχνη. Από την αρχαιότητα ήδη, οι Κινέζοι καλλιεργούν τα μαθηματικά και

την αστρονομία, ανακαλύπτοντας πρώτοι το τηλεσκόπιο και τον σειсмоγράφο· επινοούν για τα κτίριά τους την εξαιρετη αρχιτεκτονική της κυρτής στέγης, με τα εντελώς κινεζικά χαρακτηριστικά· πραγματοποιούν στην ιατρική προόδους που ξεπερνούν κατά αιώνες εκείνες των Ευρωπαίων, χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, το εμβόλιο από το έτος 1000 και τον βελονισμό από τον 2^ο προχριστιανικό αιώνα· επινοούν στη γεωργία την εντατική καλλιέργεια και στην τέχνη την κεραμική, η οποία θα οδηγήσει στη γέννηση της πορσελάνης· εφευρίσκουν, στους ίδιους εκείνους προχριστιανικούς χρόνους, την πυρίτιδα, την οποία στους μεταχριστιανικούς θα χρησιμοποιήσουν οι Ευρωπαίοι (ειρωνεία της Ιστορίας) για να τους καταστρέψουν· ανακαλύπτουν πρώτοι τη λάκα, το μαντέμι και, πάνω απ' όλα, το μετάξι, με το οποίο πρωτοντύθηκαν οι Βυζαντινές αρχόντισσες και στη συνέχεια οι Ευρωπαίες, μέσα από τον περίφημο Δρόμο του Μεταξιού. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι και στους καλύτερους ακόμη χρόνους της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, η κινεζική πρωτεύουσα Τσανγκ Αν ήταν μια μεγαλούπολη κατά πολύ λαμπρότερη από την πολυφημισμένη στη Δύση Κωνσταντινούπολη.

Όταν, τελικά, η Ευρώπη πληροφορήθηκε, τον 18^ο πια αιώνα, ποια ήταν η Κίνα και ποια τα επιτεύγματά της, ένα από τα μέγιστα πνεύματα της εποχής, ο Βολτέρος, τόλμησε να

συνοψίζει σε μια φράση τις εντυπώσεις των Ευρωπαίων πνευματικών ανθρώπων:

«Οι Κινέζοι υπερέχουν απ' όλα τα έθνη του κόσμου».

VIDEO A

A1. Αυτό είναι ένα απειροελάχιστο τμήμα από τις 21.000 χιλιόμετρα του περίφημου Σινικού Τείχους. Του μόνου ανθρώπινου έργου που είναι ορατό από τη Σελήνη. Καλύπτει το συνολικό μήκος των βόρειων συνόρων της Κίνας, από τις δυτικές ερήμους μέχρι τον ανατολικό ωκεανό. Οι αναρίθμητοι πύργοι-παρατηρητήρια είναι διευθετημένοι μεταξύ τους σε τέτοια απόσταση, ώστε οι στρατιώτες να έχουν οπτική επαφή και επικοινωνία με τους γειτονικούς. Απαραίτητα συμπληρώματα του κάθε πύργου ήταν η αποθήκη τροφίμων και η αποθήκη πυρομαχικών. Όμως, όπως είπαμε, οι κατασκευαστές του καταπληκτικού αυτού τεχνικού έργου είχαν λησμονήσει μια λεπτομέρεια: το ένα εκατομμύριο στρατιώτες που χρειάζονταν για να το επανδρώσουν σε μόνιμη βάση...

A2. Ένας επίσης απειροελάχιστος αριθμός από τους 7,5 χιλιάδες πήλινους πολεμιστές της Μεγάλης Υπόγειας Στρατιάς. Το μέγιστο αρχαιολογικό εύρημα του κόσμου έμεινε θαμμένο κάτω από την επιφάνεια της γης επί 2.200 χρόνια, για ν' ανακαλυφθεί μόλις το 1974. Από τότε, οι αρχαιολόγοι ξεθάβουν έναν-έναν τους πολεμιστές, τους ανασυγκολλούν, τους αποκαθιστούν και τους παραδίδουν στον θαυμασμό των συγχρόνων. Το εκπληκτικότερο όμως σ' αυτό το γιγάντιο έργο είναι ότι ο καθένας από τους 7.500 πολεμιστές έχει τα δικά του προσωπικά χαρακτηριστικά, διαφορετικά από των άλλων 7.499...

A3. Δύο από τα εκατοντάδες τέθριππα άρματα της Μεγάλης Υπόγειας Στρατιάς. Το πρώτο που βλέπουμε ανελκύστηκε από τα έγκατα της γης κατακερματισμένο σε 1.555 κομμάτια, συνολικού βάρους ενός τόνου. Μπορεί κανείς να φανταστεί τους μόχθους των αρχαιολόγων για την ανασυγκόλληση και την αποκατάστασή του στην αρχική μορφή. Όμως, μην ξεχνάμε, η κινεζική υπομονή δεν έχει το όμοιό της στον πλανήτη...

A4. Η κεντρική είσοδος της Απαγορευμένης Πόλης του Πεκίνου, μ' ένα μέγαρο αντιπροσωπευτικό της κινεζικής αρχιτεκτονικής. Η Απαγορευμένη Πόλη οικοδομήθηκε το έτος 1420, από τη δυναστεία των Μινγκ, και ήταν μια πραγματική «πόλις εν πόλει», 20 τετραγωνικών χιλιομέτρων, περικλειστη μέσα σε ψηλό τείχος. Ανήκε στην εκάστοτε αυτοκρατορική οικογένεια, (η οποία κάποτε έφτασε να αριθμεί και 3.000 παλλακίδες!), την οποία υπηρετούσαν 20.000 άνθρωποι κάθε ειδικότητας, σκορπισμένοι μέσα σε ατέλειωτες σειρές από ξύλινα οικοδομήματα. Έχουν καταμετρηθεί συνολικά 9.999 αίθουσες και δωμάτια. Είχε χαρακτηριστεί Απαγορευμένη, επειδή σ' αυτήν δεν επιτρεπόταν η είσοδος άλλων πολιτών, πλην των υπαλλήλων της, χωρίς ειδική άδεια.

A5. Αλλά η Απαγορευμένη Πόλη είχε και τους απαραίτητους φρουρούς της. Όπως αυτόν τον τρομερό μπρούντζινο λέοντα, φιλοτεχνημένο από άγνωστο γλύπτη της αυτοκρατορικής περιόδου. Οι καλλιτέχνες της μακρότατης αυτής περιόδου κατόρθωσαν να υποτάξουν τεράστιους όγκους χαλκού και ορείχαλκου στους κανόνες της συμμετρίας και της αρμονίας. Κι επειδή ένας αυτοκρατορικός φρουρός πρέπει να έχει τα ανάλογα προσόντα –αλήθεια, ποιος θα τολμούσε να παραβιάσει την Πύλη της Υπέρτατης Αρμονίας, της οποίας τη φρούρηση είχε αναλάβει ο τρομαχτικός και τερατώδης αυτός λέων;

A6. Ο θαυμάσιος συνδυασμός επιστήμης και τέχνης γίνεται φανερός σ' αυτή την ψελιόσφαιρα, αστρονομικό όργανο κινεζικής επινόησης για την παρατήρηση και μελέτη των ουράνιων σωμάτων. Οι Κινέζοι αστρονόμοι την κατασκεύασαν πριν από δύο χιλιετίες, όμως πολύ αργότερα, τον 18^ο αιώνα, το καλλιτεχνικό επιτελείο του αυτοκράτορα Κιάν Λονγκ πέτυχε να της προσδώσει μια εκθαμβωτική μορφή έργου τέχνης. Με ολοσκάλιστο χρυσάφι και με μαργαριτάρια στις θέσεις των αστερισμών. Μετά τους Κινέζους, η ψελιόσφαιρα χρησιμοποιήθηκε τον 1^ο προχριστιανικό αιώνα και από τον «ημέτερο» Αλεξανδρινό Ερατοσθένη, έναν από τους μεγαλύτερους επιστήμονες του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

A7. Άλλη κινεζική ανακάλυψη: ο σειсмоγράφος, όργανο για την πρόγνωση των σεισμών, οι οποίοι είναι μια από τις παλιές πληγές της Κίνας. Επινόηθηκε το έτος 132 από τον μεγάλο «πανεπιστήμονα» Τσανγκ Χενγκ και θα χρειαζόταν 16 αιώνες για να φτάσει στην Ευρώπη. Εδώ τον βλέπουμε σε σύγχρονη ανακατασκευή από το Μουσείο Επιστημών του Λονδίνου. Πρόκειται για ένα γιγάντιο αγγείο με οχτώ κεφάλια δράκων και, γύρω τους, άλλους τόσους βατράχους. Κάθε δράκος κρατούσε στο στόμα του μια μπρούντζινη μπίλια. Όταν η μπίλια έπεφτε από το στόμα του δράκου στο στόμα του βατράχου, μ' έναν καμπανιστό ήχο, αυτό σήμαινε πως εκείνη την ώρα ερχόταν σεισμική δόνηση από το μέρος που κοίταζε ο δράκος. Ο ιδιόμορφος σειсмоγράφος, εγκαταστημένος στην Απαγορευμένη Πόλη, είχε σημειώσει επιτυχία 100%.

A8. Δεν αποτελεί μυστικό πως ο βελονισμός, ως ιατρική μέθοδος, επινοήθηκε στην Κίνα. Έχει ηλικία χιλιάδων ετών και μέχρι τον 20ό αιώνα αποτελούσε κινεζική αποκλειστικότητα. Αυτή η εικόνα προέρχεται από το εξώφυλλο ενός ολλανδικού συγγράμματος του 17^{ου} αιώνα, που περιγράφει τρόπους θεραπείας των Κινέζων. Βλέπουμε τον γιατρό που έχει αρχίσει την εξέταση του ασθενούς, ενώ ο νεαρός βοηθός του κρατάει τις βελόνες μπροστά σ' ένα μαγκάλι, για την απολύμανση.

A9. Καλά ο βελονισμός, αλλά και η ενδοκρινολογία; Μάλιστα, και αυτή –από τον 2^ο προχριστιανικό αιώνα. Τότε οι Κινέζοι είχαν πετύχει ν’ απομονώσουν από τα ανθρώπινα ούρα γενετήσιες και υποφυσιακές ορμόνες, που τις χρησιμοποιούσαν για θεραπευτικούς σκοπούς. Η εικόνα, από ιατρικό σύγγραμμα του 1505, παρουσιάζει, αριστερά, τον μικροβιολόγο να μαζεύει μ’ ένα φτερό τους κρυστάλλους από την εξαέρωση ορμονικών ουσιών. Και δεξιά, τον ενδοκρινολόγο να ρυθμίζει τις αναλογίες των ουσιών για το φάρμακο.

A10. Αναφέραμε τη λάκα ως παλιά κινεζική εφεύρεση. Κι εδώ έχουμε ένα από τα καλλιτεχνικά της αριστουργήματα. Το ιδιόμορφο αυτό ελάφι από λάκα έχει φιλοτεχνηθεί –πότε; Τον 3^ο αιώνα προ Χριστού!

A11. Και η πορσελάνη, βέβαια, που είναι από τα εκλεκτότερα προϊόντα της Κίνας. Υπάρχει εκεί από τον 6^ο αιώνα, αν και η ευρωπαϊκή αποικιοκρατία την ανακάλυψε μόλις τον 18^ο. Έκτοτε δεν έχει πάψει να γοητεύει τις ιθύνουσες τάξεις των τέως αποικιοκρατικών κρατών. Αυτά τα κομμάτια είναι μουσειακά κι έχουν φιλοτεχνηθεί μεταξύ 14^{ου} και 17^{ου} αιώνα.

A12. Τέλος, το μετάξι. Θεωρούμενο από πολλούς ως το εκλεκτότερο κινεζικό προϊόν. Βλέπουμε εδώ τη διαδικασία της παραγωγής του, ζωγραφισμένη σε ρολό (μεταξωτό κι αυτό, βέβαια) του 13^{ου} αιώνα. Απάνω δεξιά, μια γυναίκα κόβει τα φύλλα της μουριάς. Κάτω δεξιά, το ξεδιάλεγμα των φύλλων. Απάνω στη μέση, τα τελάρα όπου οι μεταξοσκώληκες θα πλέξουν τα κουκούλια τους. Και κάτω αριστερά, τα κουκούλια, καθώς τοποθετούνται σε καλάθια πριν από το ξετύλιγμα του νήματος. Να σημειώσουμε ότι στην παραγωγή του μεταξιού πρωταγωνίστριες ήταν αποκλειστικά οι γυναίκες.

A13. Εδώ το κουκούλι μεταμορφώθηκε σε μεταξωτό ύφασμα και οι γυναίκες το περνούν από ένα τελευταίο χέρι πριν από τη διάθεσή του στο εμπόριο. Αντίγραφο από πίνακα του 12^{ου} αιώνα, ζωγραφισμένο σε μεταξωτό ρολό.

A14. Αλλά οι παλιοί Κινέζοι, παράλληλα με τις επιδόσεις τους στην τεχνολογία, την επιστήμη και τις τέχνες, δεν λησμονούσαν και τις θρησκευτικές τους υποχρεώσεις. Η Κίνα ήταν διάσπαρτη από χιλιάδες βουδιστικές παγόδες, από τις οποίες όμως οι περισσότερες δεν έχουν διασωθεί. Αυτή είναι η περίφημη μαντεμένηα παγόδα του Λουονίνγκ, στην επαρχία Σαντόνγκ. Αποτελείται από 9 ορόφους, συνολικού ύψους 45 μέτρων, και κατασκευάστηκε το έτος 1105.

Και τώρα, από την παλιά Κίνα, με την ιστορία της και τον πολιτισμό της, να περάσουμε στη σύγχρονη. Το πρώτο που πρέπει να επισημανθεί είναι πως η Κίνα των ημερών μας πορεύεται στον 21^ο αιώνα μ' ένα πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό σύστημα που αποτελεί παγκόσμια πρωτοτυπία και που πριν από ελάχιστες μόλις δεκαετίες θα ήταν αδιανόητο: διοικητικά κομμουνιστικό, αλλά με καθεστώς ελεύθερης οικονομίας. Μπορούμε να υποθέσουμε, με σημαντικό ποσοστό βεβαιότητας, ότι ούτε ένας Πρόεδρος Μάο, αλλά ούτε ακόμη κι ένας Κάρολος Μαρξ, θα έβλεπαν με καλό μάτι μια τέτοια εξέλιξη. Όμως, άσχετα από πιθανές γνώμες προσωπικοτήτων που έζησαν σε άλλες εποχές και σε άλλες ιστορικές πραγματικότητες, γεγονός είναι ότι το μικτό αυτό σύστημα λειτουργεί. Και μάλιστα λειτουργεί με ρυθμό πυρετώδη και με πλήρη αποτελεσματικότητα, προσφέροντας στον λαό δυνατότητες για το παρόν και προοπτικές για το μέλλον, που αυτός ουδέποτε μέχρι τώρα είχε.

Η μορφή του καθεστώτος, όσο αμφιλεγόμενη κι αν θεωρείται στη Δύση, έχει πραγματώσει **και** τη συνοχή **και** την ευημερία **και** τη συντεταγμένη πορεία σ' έναν λαό με 56 εθνότητες και με 1,5 σχεδόν δισεκατομμύριο ψυχές. Διότι, όταν εξετάζεται και κρίνεται μια χώρα σαν την Κίνα, πρέπει να εξετάζεται και να κρίνεται μαζί με τις μοναδικές ιδιομορφίες της και με τα εντελώς ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Ένα

παράδειγμα, με τη μορφή ερωτήματος: Πώς ένα αστικοδημοκρατικό καθεστώς δυτικού τύπου θα μπορούσε ποτέ να νομοθετήσει την υποχρέωση των πολιτών να μην αποκτήσουν παρά ένα μόνο παιδί; Η οποία όμως υποχρέωση, αν δεν επιβαλλόταν στην Κίνα, θα οδηγούσε σε μια τρομαχτική δημογραφική έκρηξη, ανεπανάληπτη στην Ιστορία, με συνέπεια να μη χωρούν οι Κινέζοι, όχι μόνο στη χώρα τους, αλλά ούτε σε όλο τον πλανήτη... Αυτά όλα τα θέματα τα χειρίζεται κατ' αποκλειστικότητα το κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα, το οποίο –προς ενημέρωση- έχει εγγεγραμμένα (μόνο) 80 εκατομμύρια μέλη...

Από την άλλη μεριά, η μορφή της ελεύθερης οικονομίας υπό την εποπτεία του κράτους έχει ήδη πραγματώσει τέτοιους πρωτοφανείς αναπτυξιακούς ρυθμούς, ώστε η αποτελεσματικότητά της να μην επιδέχεται αμφισβήτηση. Μια ανάπτυξη με ρυθμό 9-10% είναι μοναδική στον κόσμο και, μάλιστα, σε μια εποχή γενικότερης οικονομικής κρίσης. Ακόμη και η μέχρι χτες πανίσχυρη αμερικανική οικονομία, κάτω από το βάρος της πληθώρας των προβλημάτων της, έχει φτάσει στο σημείο να προσβλέπει για στήριξη στην Κίνα –τη χώρα που χαρακτηρίζεται πια, διεθνώς, ως ο «ασιατικός οικονομικός γίγας».

Αν πάτε σήμερα σε μια οποιαδήποτε κινεζική πόλη, το πρώτο που θα παρατηρήσετε είναι μια πραγματική φρενίτιδα

κατασκευαστικών έργων. Στο Πεκίνο, οι παλιές απέραντες συνοικίες με τα ξύλινα παραπήγματα εξαφανίστηκαν και στη θέση τους ορθώνονται ουρανοξύστες των 20 έως 50 και πλέον ορόφων. Σε μία και μόνη κινεζική πόλη, το Βουχάν, βρίσκονται υπό κατασκευή 5.700 έργα, κόστους 120 δισεκατομμυρίων δολαρίων: συνοικία χρηματοοικονομική, συνοικία πολιτιστική, υπόγειος σιδηρόδρομος, δυο τερματικοί σταθμοί αεροδρομίου, μια τεράστια προβλήτα με ουρανοξύστη και πάμπολλα άλλα. Επειδή στους κινεζικούς ουρανούς η ατμοσφαιρική ρύπανση είχε φτάσει σε υψηλά επίπεδα, καταβάλλεται τώρα μια γιγαντιαία προσπάθεια για τη μεταμόρφωση της Κίνας σε χώρα πράσινης ενέργειας. Με μυριάδες ηλιακούς συλλέκτες, ανεμογεννήτριες και φωτοβολταϊκά τόξα σε όλο το μήκος και το πλάτος της κινεζικής επικράτειας. Αυτή η μεταμόρφωση, για την απέραντη έκτασή της, χαρακτηρίζεται από ξένους παρατηρητές σαν ένα σύγχρονο τεχνολογικό θαύμα.

Αλλά τα θαύματα δεν τελειώνουν εδώ. Στο Πεκίνο οικοδομείται το νέο, εντελώς ιδιόμορφο, μέγαρο της κινεζικής Τηλεόρασης, για το οποίο οι «*Τάιμς της Νέας Υόρκης*» έγραψαν –κατά λέξη: «*Είναι ίσως το σπουδαιότερο αρχιτεκτόνημα του αιώνα μας*». Αποτελείται από δύο κτίρια των 50 ορόφων το καθένα, που στην κορυφή τους συνδέονται με μια γέφυρα 13 ορόφων. Ναι, σωστά ακούσατε: **γέφυρα 13 ορόφων!**

Και μια και μιλάμε για γέφυρες: Στις Ηνωμένες Πολιτείες κατασκευάζεται η γιγαντιαία γέφυρα Μπέι Μπριτζ, που θα συνδέσει το Σαν Φρανσίσκο με το γειτονικό Όκλαντ. Με ατσάλινα τμήματα συνολικού βάρους 50.000 τόνων. Και ποια εταιρία ανέλαβε το τεράστιο αυτό έργο; Όχι πάντως αμερικανική, όπως θα ήταν αναμενόμενο. Οι Αμερικανοί το ανέθεσαν στην κινεζική *Shanghai Zenghua*, ειδικευμένη στις αντισεισμικές κατασκευές, επειδή το Σαν Φρανσίσκο είναι σεισμογενής περιοχή. Τα σχόλια περιιττεύουν.

VIDEO B

B1. Η νέα συνοικία Ουανγκζίνγκ, στο βορειοανατολικό Πεκίνο. Πριν από λίγα χρόνια υπήρχαν εδώ μόνο ξύλινα παραπήγματα. Σήμερα ορθώνονται ουρανοξύστες των 50 ορόφων.

B2. Και για να μη νομιστεί πως η ανοικοδόμηση περιορίζεται στην πρωτεύουσα, να και μια νέα συνοικία της πόλης Τιεντσίν, που είναι το επίνειο του Πεκίνου. Πρόκειται για μια μικρή πόλη, μόλις 11 εκατομμυρίων κατοίκων, όσοι και οι Έλληνες...

B3. Το ποδήλατο ήταν για πολλές δεκαετίες το βασικό μέσο μετακίνησης για τους κατοίκους των αστικών κέντρων. Σήμερα, ο αριθμός των ποδηλάτων μειώνεται δραστικά, όπως συμβολικά μας δείχνει ο μοναχικός αυτός ποδηλάτης. Και γιατί μειώνεται;

B4. Γι' αυτό ακριβώς που βλέπετε. Επειδή μυριάδες αυτοκίνητα κατακλύζουν τους δρόμους των κινεζικών πόλεων, ενισχύοντας **και** τη μόλυνση της ατμόσφαιρας **και** την κυκλοφοριακή συμφόρηση.

B5. Αυτό είναι το Μέγαρο του Λαού, στην ιστορική πλατεία Τιέν Αν Μεν, δηλαδή η Βουλή, όπου γίνονται τα Συνέδρια του μεγαλύτερου Κόμματος στον κόσμο. Απάνω, το Μέγαρο σε μια συνηθισμένη μέρα. Κάτω, το Μέγαρο σημαιοστόλιστο και με προσέλευση των βουλευτών σε ημέρα Συνεδρίου.

B6. Αλλά οι πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις δεν σημαίνουν ότι οι Κινέζοι λησμονούν είτε την παλιά είτε τη σύγχρονη ιστορία τους. Κάθε άλλο. Στην πλατεία Τιέν Αν Μεν ορθώνεται το γιγάντιο Μνημείο των Ηρώων του Λαού, φιλοτεχνημένο στα πρώτα χρόνια της Λαϊκής Δημοκρατίας, που συμβολίζει τους αγώνες του κινεζικού λαού εναντίον των ξένων εισβολέων.

B7. Όσο για την παλιότερη ιστορία, ένα από τα μνημεία της είναι τα Σπήλαια του Λονγκμέν, με πλήθος αναθήματα στον Βούδα –εδώ ένα κολοσσιαίο άγαλμά του-, που φιλοτεχνήθηκαν το έτος 680.

B8. Κι επειδή μιλήσαμε για "πλήθος αναθήματα", ιδού ένα απειροελάχιστο μέρος των 15.000 αναγλύφων με προτομές του Βούδα, που περιλαμβάνουν τα Σπήλαια του Λονγκμέν.

B9. Καλή η Ιστορία, καλή η τεχνολογία, αλλά και ποιος ξεχνάει την τέχνη; Η Κίνα, μπορεί να πει κανείς ότι κατέχει το παγκόσμιο ρεκόρ καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, που δεν σταματούν όλο το χρόνο, από το Πεκίνο μέχρι τις εσχατιές της κινεζικής επικράτειας. Στην εικόνα μια κορυφαία ηθοποιός της περίφημης Όπερας του Πεκίνου.

B10. Κι εδώ δυο λαϊκά χορευτικά συγκροτήματα από εθνικές μειονότητες επαρχιών. Απάνω, χορεύτριες της επαρχίας Σινκιάνγκ, κάτω χορεύτριες από την εθνότητα των Ουϊγούρων. Εμφανείς είναι βέβαια, τόσο ο εξαιρετικός πλούτος όσο και η καλαισθησία των ενδυμασιών τους.

B11. Μιλήσαμε προηγουμένως για την τεράστια ανάπτυξη της λεγόμενης "πράσινης ενέργειας". Ιδού λοιπόν ένα γιγαντιαίο φωτοβολταϊκό πάρκο, στην επαρχία Σιτσουάν. Παράγει ηλεκτρικό ρεύμα για 10.000 νοικοκυριά. Ολόκληρη η Κίνα κατακλύζεται από τέτοια "πάρκα".

B12. Όμως, για να μην παρασυρόμαστε, η τεχνολογία καθόλου δεν καταργεί το μικρεμπόριο, που εξακολουθεί να είναι η καρδιά της καθημερινής ζωής. Απειράριθμα τα εργαστήρια και οι υπαίθριες αγορές, όπου κανείς –Κινέζος ή ξένος– βρίσκει εκατομμύρια μικροαντικείμενα και, μάλιστα, σε τιμές που θα ξάφνιαζαν ευχάριστα ακόμη κι ένα θύμα της οικονομικής κρίσης.

B13. Βέβαια, σε μια ομιλία για την Κίνα δεν θα μπορούσε κανείς να παραλείψει το μεγαλύτερο εμποροβιομηχανικό της κέντρο: τη Σανγκάη, μια μεγαλούπολη διεθνούς εμβέλειας, που με τους ουρανοξύστες της θυμίζει Νέα Υόρκη. Υπήρξε η πρώτη κινεζική πόλη απ' όπου ξεκίνησε το πείραμα της σταδιακής απελευθέρωσης της οικονομίας από τα γρανάζια του κράτους.

B14. Και, βέβαια, τα τρένα-βολίδες, που συνδέουν τις πόλεις, κινούμενα με ρυθμούς διαστημικών πυραύλων. Αυτός ο συρμός αναχωρεί από το Πεκίνο, στον βορρά, για να φτάσει σαν αστραπή στη Σανγκάη, στον νότο.

B15. Τέλος, ένας εντελώς πρόσφατος και ιδιαίτερα πρωτότυπος νεωτερισμός: οι πανύψηλες αυτές αστυνομικές της πόλης Τσενγκιού εφοδιάστηκαν με πατίνια, για να περιπολούν ταχύτατα στο κέντρο, να το επιθεωρούν και ενδεχομένως να συλλαμβάνουν όσους παρανομούν. Ζωή πατίνι, λέμε στα ελληνικά, δεν ξέρω πώς μεταφράζεται στα κινέζικα...

Η σύγχρονη Κίνα αναδεικνύεται σ' ένα από τα εκπληκτικότερα φαινόμενα της εποχής μας. Κάτι που έχει γίνει πλέον παγκοσμίως γνωστό, γι' αυτό και προς το κινεζικό θαύμα στρέφονται τα βλέμματα όλων των χωρών του κόσμου. Και της Ελλάδας, φυσικά. Κανείς δεν αγνοεί ότι, εδώ και τρία χρόνια έχει εγκαινιαστεί μια ουσιαστική ελληνοκινεζική οικονομική συνεργασία, με την κινεζική εταιρία COSCO να διαχειρίζεται τα ναυπηγεία Σκαραμαγκά και να διευρύνει συνεχώς την επένδυσή της. Ίσως όμως πολλοί αγνοούν ότι πριν από λίγες μέρες εμφανίστηκε και δεύτερη κινεζική εταιρεία: η παγκοσμίως κορυφαία στην πληροφορική *Huawei Technologies*, που μελετάει το ενδεχόμενο να «υιοθετήσει» τον Πειραιά, ως πύλη διοχέτευσης των προϊόντων της σε όλη την Ευρώπη.

Στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου μια πρόγνωση: αν η Κίνα, δεδομένων των μεγεθών, αποφάσιζε να επενδύσει στην Ελλάδα ως μεσογειακή της πύλη και προς την Ασία και προς την Αφρική, κάτι τέτοιο –χωρίς καμιά δόση υπερβολής– θα σηματοδοτούσε το τέλος της ελληνικής οικονομικής κρίσης και την αρχή μιας νέας εποχής. Μ' αυτή την έννοια, και μ' αυτή την προοπτική, μπορούμε να θεωρήσουμε την Κίνα ως τη χώρα του μέλλοντός μας.

Κυρίες και κύριοι, στην κινεζική γλώσσα «σιέ-σιέ» σημαίνει «σας ευχαριστώ».